

Narsisistik kişilik özellikleri, dini tutumlar ve bilişsel esneklik arasındaki ilişki**Muhammed Kadir DUMAN¹ , Fatümetül Zehra GÜLDAŞ² **¹Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan, Türkiye²Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Erzincan, Türkiye**Araştırma Makalesi/Research Article****DOI: 10.70736/ijoess.1707**Gönderi Tarihi/ Received:
09.02.2025Kabul Tarih/ Accepted:
30.08.2025Online Yayın Tarihi/ Published:
15.09.2025**Öz**

Bu çalışma, narsisizm, dini tutumlar ve bilişsel esneklik arasındaki ilişkileri bütüncül biçimde ele alarak literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmakta; bireylerin kişilik özellikleri, inanç sistemleri ve bilişsel süreçleri arasındaki etkileşimi açıklığa kavuşturarak hem kuramsal bilgiye hem de ruh sağlığı uygulamalarına katkı sağlamaktadır. Araştırmaya 407 öğrenci (163 erkek, 244 kadın) katılmıştır. Veriler, Beş Faktörlü Narsisizm Ölçeği Kısa Formu, Ok-Dini Tutum Ölçeği ve Bilişsel Esneklik Ölçeği ile toplanmış; korelasyon ve regresyon analizleri uygulanmıştır. Bulgular, büyüklenmeci narsisizmin bilişsel esnekliği pozitif ($\beta = 0.61$, $p < 0,001$), kırılğan narsisizmin ise negatif yönde ($\beta = -0.44$, $p = .012$) yordadığını göstermiştir. Dini tutumlar ise anlamlı bir yordayıcı olmamıştır ($\beta = 0.02$, $p = 0,814$). Büyüklenmeci narsisizmin özgüven ve liderlik yönlerinin esnek düşünmeyi desteklediği, kırılğan narsisizmin ise utanç ve değersizlik duygularıyla esnekliği azaltabileceği düşünülmektedir. Sonuçlar, kişilik özelliklerinin bilişsel esnekliği belirlemede inanç sistemlerinden daha etkili olabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Din psikolojisi, ruh sağlığı, bilişsel esneklik, narsisizm, üniversite öğrencileri***The relationship between narcissistic personality traits, religious attitudes, and cognitive flexibility*****Abstract**

This study addresses a significant gap in the literature by examining the relationships between narcissism, religious attitudes, and cognitive flexibility in an integrative manner; thereby clarifying the interaction between personality traits, belief systems, and cognitive processes, and contributing both to theoretical knowledge and mental health practices. The sample consisted of 407 participants (163 males, 244 females). Data were collected using the Brief Five-Factor Narcissism Inventory, the Ok Religious Attitude Scale, and the Cognitive Flexibility Inventory, and analyzed through correlation and regression methods. Results showed that grandiose narcissism positively predicted cognitive flexibility ($\beta = 0.61$, $p < 0.001$), whereas vulnerable narcissism negatively predicted it ($\beta = -0.44$, $p = .012$). Religious attitudes did not significantly predict cognitive flexibility ($\beta = 0.02$, $p = 0.814$). The findings suggest that traits associated with grandiose narcissism—such as confidence and a sense of leadership—may enhance flexible thinking, while features of vulnerable narcissism—like shame and feelings of worthlessness—may inhibit it. Overall, the study highlights that personality characteristics might play a more prominent role than religious orientation in influencing an individual's capacity for cognitive flexibility.

Keywords: Psychology of Religion, mental health, cognitive flexibility, narcissism, university students.**Sorumlu Yazar/ Corresponded Author:** Muhammed Kadir DUMAN, **E-posta/ e-mail:** mkadirduman@hotmail.com

GİRİş

Narsisizm, en basit tanımıyla, kişinin kendine duyduğu aşırı hayranlık ve kendini herkesten üstün görme eğilimidir. Psikanalitik kuramcılardan Otto Rank bu durumu kibir ve benmerkezcilik olarak tanımlarken (Rank, 1911, akt. Pierro ve ark., 2022: 1391), Freud konuya farklı bir açıdan yaklaşmıştır. Freud'a göre narsisizmin iki türü vardır: Birincisi, ocuklukta görülen ve normal kabul edilen birincil narsisizmdir. İkincisi ise kişinin hayatında yaşadığı engellenmeler sonucu geliştirdiği, daha çok bir savunma mekanizmasına dönüşen ikincil narsisizmdir (Freud, 1914, akt. Özel, 2014: 310-327). Bu da gösteriyor ki narsisizm, hem bir kişilik özelliği hem de bir savunma biçimi olabilir.

Son dönemde, narsisizmin kişinin dini inançlarıyla ilişkisi sıklıkla araştırılmaktadır. Dini tutum, bir kişinin dine karşı olan düşünce, duygu ve davranışlarının bütünüdür (Kaya, 1998). Pratt'a göre din, sadece kişisel bir inanç değil, aynı zamanda toplumların kaderlerini etkilediğine inandıkları üstün glere yönelik ortak bir tutumdur (Kandemir, 2016: 5-13). Yani dinin hem bireysel hem de toplumsal bir boyutu vardır. Bu nedenle, dini tutumlar kişiden kişiye ve toplumdan topluma farklılık gösterebilir. Ancak dini sadece belirli bir inanç sistemi üzerinden, rneğin Batı kültüründeki gibi, anlamaya çalışmak yanıltıcı olabilir. Çünkü bir kişinin dine bakışını kültürü, ailesi ve yaşadığı tecrübeler şekillendirir. Bu yüzden dini tutumları incelerken kişinin yaşam öyküsünü de dikkate almak gerekir.

Peki, narsisizm ile din nasıl bir araya gelir? Araştırmalar, narsisist bireylerin dini, içten bir manevi arayış yerine sosyal statü kazanmak veya kendilerini daha üstün göstermek için bir araç olarak kullanabildiğini göstermektedir. İşte bu noktada, bilişsel esneklik adı verilen bir zihinsel yetenek önem kazanır. Bilişsel esneklik, kısaca, düşünce yapısını yeni durumlara göre değiştirebilme ve farklı bakış açılarına açık olma becerisidir (Spiro ve ark., 2012: 85-107). Bu yetenek, kişinin katı fikirlerden sıyrılıp daha uyumlu olmasını sağlar ve aynı zamanda duygularını daha iyi yönetmesine yardımcı olur. Narsisist kişilerdeki katı düşünce yapısı, genellikle düşük bilişsel esneklikten kaynaklanır. Bu yüzden hem sosyal ilişkilerde hem de dini konularda değişime kapalı olabilirler. Buna karşın, bilişsel esnekliği yüksek kişiler narsisistik eğilimlerini daha iyi kontrol edebilir ve dine daha açık ve esnek bir yaklaşım sergileyebilir. Yani din, kimilerinde narsisizmi beslerken, kimilerinde trpleyebilir. Bu süreçte bilişsel esneklik, belirleyici bir rol oynar (Cornier & Hackney, 2008: 175).

Narsisizm

Narsisizm; bireyin kendine aşırı değer vermesi, sürekli hayranlık beklemesi ve başkalarının duygularını nemsememesiyle belirginleşen çok boyutlu bir kişilik yapısıdır.

Psikolojide narsisizm temel olarak iki türde incelenir: büyüklenmeci narsisizm ve kırılgan (savunmasız) narsisizm. Büyüklenmeci narsisizm; üstünlük kurma ve yetki arayışıyla ne çıkarken, kırılgan narsisizm; sürekli onay bekleme, kırılgan bir zgven ve eleştiriye karşı aşırı duyarlılıkla tanınır (Samuel ve ark., 2012: 2; Orth & Luciano, 2015: 707–721; Jauk ve ark., 2017: 5).

Bu iki tür, narsisistik eğilimlerin farklı durumlarda nasıl ortaya çıktığını anlamamıza yardımcı olur. Büyüklenmeci narsisistler, genellikle dışadönük ve lider ruhlu bir izlenim bırakırlar. Bu durum ilk başta çekici gelse de zamanla empati eksikliği ve çatışmacı tavırları nedeniyle ilişkileri zedeleyebilir (Brunell ve ark., 2008: 1663; Daderman, 2024: 2). Diğer yanda, kırılgan narsisistler ise yoğun onay arayışının getirdiği bir hassasiyete sahiptir. Bu durum, ilişkilerde duygusal dalgalanmalara, reddedilme korkusuna ve sorunlardan kaçınma eğilimine yol açar (Ferne ve ark., 2016: 301–305; Borráz-León ve ark., 2023: 3).

alışmalar, narsisizmin basitçe yüksek özsaygının bir sonucu olmadığını, aksine, altında karmaşık duygusal ve bilişsel süreçler barındıran bir yapı olduğunu göstermektedir (Barry ve ark., 2006: 508–521; Brummelman ve ark., 2016: 10). Narsisistik bireyler dışarıdan ne kadar özgüvenli görünürlerse görünsünler, benlikleri tehdit edildiğinde saldırgan, manipülatif veya ie dönük tepkiler verebilirler (Miller ve ark., 2009: 761–784; Oliver, 2023: 1871). Özellikle düşük benlik saygısıyla birleştiğinde, bu durum zamanla kendine yabancılaşmaya ve hatta öz-nefrete yol açabilmektedir (Karşlı, 2024: 373). Bu da narsisizmin sadece bir kişilik özelliği değil, daha derinlerde işleyen karmaşık bir içsel mekanizma olduğunu kanıtlar.

Narsisizmin temellerinin erken çocukluk döneminde atıldığı düşünülmektedir. Özellikle çocuğu aşırı yücelten veya tam tersi ihmal eden ebeveyn tutumları, çocuğun benlik algısını sağlıksız bir şekilde şekillendirerek narsisistik özelliklerin gelişmesine zemin hazırlayabilir (Coppola ve ark., 2020: 551). Çocuklukta sağlıklı ve dengeli bir ilgi görmemek, kişide hak görme (entitlement) duygusunu ve sürekli değerli olma ihtiyaını pekiştirebilir. Araştırmalar, narsisistik eğilimlerin zaman içinde büyük ölçüde değişmeden kaldığını ve önemli yaşam olaylarından bile pek etkilenmediğini göstermektedir. Bu durum, narsisizmin kalıcı ve köklü bir kişilik yapılanması olduğuna işaret eder (Orth & Luciano, 2015: 707–721; Feng ve ark., 2018: 3701).

Dini tutumlar

Dini tutum, en genel tanımıyla bireyin dine yönelik düşüncelerini, duygularını ve davranışlarını kapsar. Bu tutumlar, kişinin inançlarını nasıl yorumladığı ve dini pratiklere ne

kadar katıldığı gibi unsurlarla şekillenir. Sosyal, kültürel ve psikolojik faktörlerden etkilenen dini tutumlar, bireyin yaşam tarzını, değerlerini ve kimliğini derinden etkiler. Dolayısıyla dini tutumları incelemek, sadece inanç sistemlerini değil; aynı zamanda bireyin psikolojik sağlığını, sosyal ilişkilerini ve değerler dünyasını anlamak için de önemlidir (Samuel ve ark., 2012: 10; Orth & Luciano, 2015: 707–721; Jauk ve ark., 2017: 5). Dini tutumlar genellikle iki ana boyutta incelenir: bireysel ve toplumsal. Bireysel boyut, kişinin Tanrı inancı veya manevi deneyimleri gibi kişisel yaşantılarını ifade eder. Toplumsal boyut ise cemaat ilişkileri ve dini ritüellere katılım gibi sosyal yönleri kapsar (Brunell ve ark., 2008: 1670; Daderman, 2024: 5). Bu ayrım, dini tutumların hem kişisel bir deneyim hem de sosyal bir olgu olduğunu gösterir. Ayrıca yaşanılan din kuramı, dini otoritenin kurumlardan bireye geçtiğini ve bireyin gündelik yaşamında dinî olarak anlamlandırdığı pratiklerin, resmî bir onaya tabi olmaksızın araştırmanın merkezine alınması gerektiğini vurgular (oştu, 2025, s. 68).

Dini tutumların temelleri genellikle erken çocuklukta, aile içinde atılır. Ailenin dine verdiği önem, çocuğun dine bakışını doğrudan etkiler. Diğer yandan eğitim seviyesinin yükselmesi, eleştirel düşünmeyi teşvik ederek kişiyi inançlarını sorgulamaya ve daha kişisel bir din anlayışı geliştirmeye yöneltebilir (Ferne ve ark., 2016: 302; Borráz-León ve ark., 2023: 5). Ayrıca, içinde yaşanılan toplumun ne kadar seküler olduğu da dini tutumların şekillenmesinde önemli bir faktördür (Barry ve ark., 2006: 508; Brummelman ve ark., 2016: 9). Dini tutumların ruh sağlığı üzerindeki etkileri ise çift yönlüdür. İten benimsenmiş bir dini inanç, bireylere yaşam amacı sunarak stresle bařa çıkmalarına yardımcı olur ve psikolojik iyi oluşu artırır (Miller ve ark., 2009: 761; Oliver, 2023: 1871). Ancak, katı, dogmatik ve dışsal motivasyonlara dayalı dini tutumlar ise bilişsel esnekliği azaltabilir ve sosyal çatışmalara yol açabilir (Feng ve ark., 2018: 3701; Coppola ve ark., 2020: 551).

Dini tutumları sistematik olarak değerlendirmek için Dini Tutum leği (DT) gibi psikometrik araçlar kullanılır (Lee-Rowland ve ark., 2016: 16). Bu tutumlar, bireyin sosyal kimliğini oluşturmasında ve toplumsal aidiyet duygusunu geliştirmesinde de kritik bir role sahiptir. Dini gruplar, bireylere güçlü bir sosyal destek ağı sunabilir (Miller ve ark., 2013: 25; Miller ve ark., 2014: 3). Ancak bu aidiyet, bazen toplumsal kutuplaşmalara da zemin hazırlayabilir (Rosenthal & Pittinsky, 2006: 617–633; Fegan & Bland, 2021: 9172).

Bilişsel esneklik

Bilişsel esneklik, bireyin değişen durumlara, yeni sorunlara veya çelişkili bilgilere uyum sağlama becerisi olarak tanımlanan üst düzey bir zihinsel yetenektir. Bu kapasite, kişinin

mevcut düşünce kalıplarını değiştirmesine, alternatif çözüm yolları bulmasına ve eski bilgilerini yeni durumlara etkili bir şekilde uyarlamasına olanak tanır (Martin & Rubin, 1995: 623; Dennis & Vander Wal, 2010: 210). Bilişsel esneklik, sadece düşünsel değil, aynı zamanda duygusal uyum için de kritik bir öneme sahiptir. Stres ve belirsizlik anlarında farklı bakış açıları geliştirebilme yeteneği, bireyin psikolojik sağlamlığını belirleyen temel faktörlerden biridir (Canas & Quesada, 2003: 111; Gabrys & Kaczmarek, 2017: 579). Bilişsel esnekliğin gelişimine bakıldığında, çocukluk deneyimlerine, eğitime ve sosyal ilişkilere bağlıdır. Özellikle eleştirel düşünmeyi teşvik eden eğitim ortamlarında yetişen bireyler, farklı bakış açılarına daha açık ve sosyal farklılıklara karşı daha hoşgrl olurlar (Spiro ve ark., 2012: 85-107; Cornier & Hackney, 2008: 175). Bu durum, bilişsel esnekliğin yalnızca bireysel değil, toplumsal uyum ve empati için de ne kadar önemli olduğunu ortaya koyar.

Nörolojik olarak bilişsel esneklik, beynin prefrontal korteks bölgesiyle ilişkili yürütücü işlevlerin bir parçasıdır ve karar verme, hata düzeltme gibi süreçlerde rol oynar (Lezak ve ark., 2012: 642). Bu nedenle, esnek düşünebilen bireylerin problem çözmede daha yaratıcı ve sosyal ilişkilerde daha uyumlu olduğu görülür (Zelazo, 2004: 311). Öte yandan, bilişsel esnekliğin zayıf olması, kişiyi katı inançlara, dogmatik düşünce tarzlarına ve uyumsuz davranışlara daha yatkın hale getirebilir (Martin & Anderson, 1998: 22; Dennis & Vander Wal, 2010: 212). Bu katılık, narsisistik bireylerde sıkça görülen benmerkezci düşünce yapısıyla örtüşür ve bu nedenle bilişsel esnekliğin narsisizmle ilişkisini incelemek büyük önem taşır.

Araştırmalar, düşük bilişsel esnekliğin anksiyete, depresyon ve obsesif-kompulsif bozukluk gibi ruhsal sorunların hem ortaya çıkışında hem de devam etmesinde rol oynadığını göstermektedir (Gabrys ve ark., 2018: 8; Toh ve ark., 2022: 421). Özellikle olumsuz duygularla başa çıkarken, olayları yeniden çerçeveleme gibi esnek stratejiler kullanabilmek, psikolojik iyi oluşu doğrudan etkiler (Kashdan & Rottenberg, 2010: 866). Esnekliği düşük bireyler genellikle olumsuz düşünce döngülerine sıkışıp kalırken, esnekliği yüksek olanlar stresle daha etkili bir şekilde başa çıkabilir (Genet & Siemer, 2011: 621).

Literatür, narsisizm ve dini tutumlar arasındaki ilişkinin karmaşık olduğunu göstermektedir. Özellikle büyüklenmeci narsisistler, dini içsel bir arayıştan çok, benliklerini güçlendirmek, sosyal statü kazanmak veya hayranlık toplamak için bir araç olarak kullanma eğilimindedir (Lamkin ve ark., 2014: 136). Bu durumda din, kişisel çıkarlar ve dışsal motivasyonlarla şekillenir (Freund ve ark., 2022: 2; Indelicato, 2023: 1218). Ancak bu ilişki, kültüre göre değişir. Kolektivist toplumlarda din, alağgnlllğ teşvik ederek narsisizmi

trpleyebilirken; bireyci toplumlarda ise kendini gerçekleştirme vurgusuyla narsisizmi pekiştirebilir (Lamkin ve ark., 2014: 137; Farrell ve ark., 2018: 63-71). Buna karşın bazı çalışmalar, dindarlık ile narsisizm arasında ters yönlü bir ilişki bulmuştur; yani dindar bireylerin narsisizm düzeyleri daha düşüktür (Kartopu, 2013: 625; Ashmawy, 2016: 1). Bu durum, dinin narsisizme karşı koruyucu bir faktör olabileceğini düşündürse de, ilişkinin yönü ve gücü, kişinin dindarlığının ne kadar iten olduğuna bağlıdır. Ayrıca, dindar insanlar toplum tarafından genellikle ahlaklı ve alçakgönüllü olarak algılandığı için daha az narsisistik görülebilirler (Hughes ve ark., 2015: 12; Dubendorff & Luchner, 2017: 368). Bu durum, narsisistik eğilimlere sahip dindar bireylerde bir içsel çatışma yaratabilir. Toplumun beklentisiyle alçakgönüllü görünme baskısı altında ezilebilirler (Dubendorff & Luchner, 2017: 368-376). Yine de içten bir dini inancın getirdiği şefkat gibi duyguların, narsisizmin olumsuz sosyal etkilerini dengeleyebileceği de belirtilmektedir (Galen, 2012: 876; Bowen ve ark., 2022: 1706).

Narsisizmin bilişsel süreçlere etkisi, türüne göre değişir. Büyüklenmeci narsisistlerin, stres altında dikkatlerini daha iyi toplayabildikleri ve daha yüksek performans gösterebildikleri görülmüştür (Stefanova, 2024: 19-21). Buna karşılık, kırılğan narsisistler eleştiriye aşırı duyarlı oldukları için bilişsel esneklik konusunda zorlanır ve olumsuz bir geri bildirimle karşılaştıklarında uyum sağlamakta güçlük ekerler (Musetti ve ark., 2022: 1719). Hatta bazı çalışmalar, büyüklenmeci narsisizm ile bilişsel esneklik arasında pozitif, kırılğan narsisizm ile ise negatif bir ilişki bulmuştur (Ng ve ark., 2014: 7; Lang ve ark., 2022: 12). Bu noktada bilişsel esneklik, narsisizmin olumsuz etkilerine karşı tamponlayıcı bir rol oynayabilir (zer, 2023: 171).

Dini tutumlar ve bilişsel esneklik arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar daha az olsa da, aralarında anlamlı bir bağ olduğu görülmektedir. Maneviyatın hayata anlam katması, bilişsel esnekliğin psikolojik dayanıklılık üzerindeki etkisini destekleyebilir (Gürkan, 2022: 32-36). Esnek düşünebilen bireyler, farklı dini görüşlere karşı daha açık ve hoşgrl olurlar (Lubis & Sianipar, 2021: 276). Bu esneklik, aynı zamanda kişinin zorlu yaşam olayları karşısında inançlarını yeniden yorumlayarak psikolojik olarak güçlenmesine de yardımcı olur (McCann & Webb, 2012: 143; Ulloque ve ark., 2023: 356).

Sonuç olarak, narsisizm ve din ilişkisi incelenmiş olsa da (Exline & Geyer, 2004: 96), bilişsel esnekliğin bu karmaşık denkleme nasıl dahil olduğu büyük ölçüde bir araştırma boşluğu olarak durmaktadır. nceki alışmalar bu kavramları genellikle ayrı ayrı ele almıştır. Bu araştırmanın zgn katkısı, narsisizm, dini tutumlar ve bilişsel esneklik arasındaki ilişkileri

bütüncül bir yaklaşımla incelemektir. Özellikle bilişsel esnekliğin, narsisizm ile dini tutumlar arasındaki ilişkiyi nasıl düzenlediği veya bu ilişkide nasıl bir aracı rol oynadığı sorusuna odaklanarak literatüre yeni bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır.

Çalışmaya dahil edilen bazı temel sosyodemografik değişkenler – cinsiyet, medeni durum, istihdam durumu, algılanan ekonomik düzey, eğitim düzeyi ve ebeveynlerin medeni hali – bu üç değişken arasındaki ilişkilerin farklı bağlamalarda nasıl farklılaşabileceğini değerlendirme imkânı sunmaktadır. Bu değişkenlerin hem bilişsel süreçler (Martin & Rubin, 1995: 624) hem de kişilik ve dini yönelimle olan ilişkileri (Rowatt & Kirkpatrick, 2002: 637) destekleyen literatür bulgularına dayalı olarak seçildiği not edilmelidir.

Bu çalışmada sosyodemografik karşılaştırmalar, yalnızca bağımlı değişken olarak belirlenen bilişsel esneklik temelinde yürütülmüştür. Bu analitik karar, çalışmanın kavramsal çerçevesiyle uyumludur; zira narsisistik özellikler veya dini tutumlar yerine, temel psikolojik sonuç olarak bilişsel esneklik ele alınmıştır. Amaç, daha önceki çalışmalarda bilişsel yeniden yapılandırma, yürütücü kontrol ve duygu düzenleme gibi süreçlerle ilişkilendirilen bilişsel esnekliğin (Koven & Thomas, 2010: 344), cinsiyet, istihdam ve eğitim gibi demografik gruplara göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymaktır.

Buna karşılık narsisistik özellikler ve dini tutumlar, bilişsel esnekliği etkileyebilecek yordayıcı değişkenler olarak konumlandırılmıştır. Bu değişkenlerin demografik gruplar arasında anlamlı farklılıklar göstermesi beklenmediğinden ve araştırma desenini odakta tutmak amacıyla, bu değişkenler için grup karşılaştırmaları yapılmamıştır. Sonuç olarak, karşılaştırmalarda tek sonuç değişkenine odaklanılması, çalışmaya hem metodolojik bir sadelik hem de teorik bir netlik kazandırmıştır. Bulgular, sosyodemografik faktörlerin bireyin esnek düşünme kapasitesini nasıl etkilediğine dair değerli içgörüler sunmakta ve bu kapasitenin, kişilik ve dini tutum arasındaki dinamiklerde nasıl bir rol oynayabileceğini göstermektedir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıda belirtilen hipotezlerin test edilmesi amaçlanmaktadır:

H₁: Bireylerin büyüklenmeci ve kırılgan narsisizm düzeyleri, bilişsel esneklik düzeyleri ve dini tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₀₁: Bireylerin büyüklenmeci ve kırılgan narsisizm düzeyleri, bilişsel esneklik düzeyleri ve dini tutumları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H₂: Büyüklenmeci narsisizm ile dini tutumlar arasında negatif yönlü bir ilişki vardır.

H₀₂: Büyüklenmeci narsisizm ile dini tutumlar arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H₃: Kırılğan narsisizm ile dini tutumlar arasında negatif yönlü bir ilişki vardır.

H₀₃: Kırılğan narsisizm ile dini tutumlar arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H₄: Bireylerin dini tutum düzeyleri ile bilişsel esneklik düzeyleri arasında negatif yönlü bir ilişki vardır.

H₀₄: Bireylerin dini tutum düzeyleri ile bilişsel esneklik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H₅: Büyüklenmeci narsisizm ile bilişsel esneklik arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır.

H₀₅: Büyüklenmeci narsisizm ile bilişsel esneklik arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H₆: Kırılğan narsisizm, bilişsel esnekliği negatif yönde yordamaktadır.

H₀₆: Kırılğan narsisizm, bilişsel esnekliği anlamlı bir şekilde yordamamaktadır.

YÖNTEM

Araştırma modeli

Bu araştırmada, narsisistik kişilik özellikleri, dini tutumlar ve bilişsel esneklik arasındaki ilişkileri incelemek ve tahminler yapmak amacıyla ilişkisel tarama kullanılmıştır. İlişkisel araştırma deseni, değişkenler arasındaki mevcut ilişkileri belirlemeye yönelik nicel araştırmalarda sıklıkla kullanılan bir desen olup, belirli değişkenler arasındaki korelasyonları ve etkileri analiz etmeye olanak tanımaktadır (Karasar, 2020).

Araştırma grubu (evren ve rneklem)

Bu araştırmanın evrenini, niversite öğrencileri oluşturmaktadır. Üniversite ğrencileri, kimlik gelişimi sürecinde kişilik özelliklerinin, bilişsel esneklik seviyelerinin ve dini tutumların şekillenmeye devam ettiği kritik bir dönemde bulunmaları nedeniyle, bu tür psikolojik değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi açısından önemli bir örneklem grubudur (Arnett, 2000). Araştırmanın örneklemini %95 güvenirlik ve %5 hata payı göz önünde tutularak Raosoft programı ile belirlenmiş olup, 375 niversite ğrencisi olarak belirlenmiştir. Araştırmaya ise toplamda 407 niversite ğrencisi katılmıştır. Katılımcılar, kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Kolayda rnekleme yöntemi, belirlenen evren içerisinden erişilebilir bireylerin araştırmaya dahil edilmesini sağlayan bir yöntem olup, özellikle psikoloji alanındaki anket çalışmalarında yaygın olarak kullanılmaktadır (Creswell & Creswell, 2018: 42). Bu alışma, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İnsan Araştırmaları Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik

Kurulu'nun 25.12.2024 tarihli, 11/06 sayılı kararı ve E-88012460-050.04-416211 numaralı onayı ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

Veri toplama araçları

Sosyodemografik bilgi formu; araştırmada katılımcıların temel demografik özelliklerini belirlemek amacıyla Sosyodemografik Bilgi Formu kullanılmıştır. Bu form, katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durum, çalışma durumu, ekonomik düzey, eēitim seviyesi ve anne-baba birliktelik durumu gibi deēiřkenlere ilişkin bilgileri elde üzere toplamda 7 maddeden oluşmaktadır. Beş faktörlü narsisizm leēi – kısa formu (ffnı-sf); ilk olarak Glover ve arkadaşları (2012) tarafından, geliştirilen Beş Faktör Narsisizm leceēinin kısa forumunu Sherman ve arkadaşları (2015) tarafından revize edilmiştir. Türkçe'ye uyarlanması ise Ekşi (2016) tarafından yapılmıştır. Ölçek, büyüklenmeci bařlıēının altında; maceraperestlik, umursamazlık, büyüklenme hayalleri, smrclk, teşhircilik, onay arayıcılık, empati eksikliēi, maniplatiflik, liderlik- otorite, kibir, güvensiz, hak iddia etme alt boyutları ve kırılgan bařlıēının altında; utanç, tepkisel öfke- öfke ve hayranlık ihtiyacı alt boyutlarıyla beraber toplamda 60 sorudan meydana gelmektedir. Bu lek, "(1) Kesinlikle katılmıyorum, (2) Kısmen katılmıyorum, (3) Ne katılıyorum ne katılmıyorum, (4) Kısmen katılıyorum, (5) Kesinlikle katılıyorum" olarak 5'li likert tipindedir. Yüksek narsisizm düzeyini alt ölçeklerdeki alınacak yüksek puanlar belirlemektedir. leēin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ise 0,87 olarak tespit edilmiştir. Toplamda Cronbach alfa katsayısı 0,90 olarak belirlenmiş olup kırılgan narsisizm ve büyüklenmeci narsisizm alt boyutları için sırasıyla 0,82 ve 0,90 olarak tespit edilmiştir (Ekşi, 2016).

Ok dini tutum leēi; bireylerin dini tutumunu ölçmek amacı ile Ok (2011), tarafından geliştirilmiştir. Bu lek 8 maddeden oluşmakta olup 5'li likert tipindedir (1-Hiç katılmıyorum, 2 -Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Tamamen katılıyorum). leēin dört alt boyutu; ilişkisel, duygusal, davranışsal ve bilişsel şeklindeyir. Kişinin dinin etkisiyle etkilenen duyguların ne ölçüde etkilendiēine bakmak için duygusal, kişinin din tarafından davranışın nasıl řekillendiēini tespit etmek için davranışsal, hem dinin temel konusunun tanrı olması hem de kişinin tanrıya olan yakınlıēının tespiti için ilişkisel ve kişinin din hakkındaki görüşlerini ērenmek için bilişsel boyuttan faydalanılmıştır. Bilişsel alt boyutlar ters bir şekilde kodlanmakla beraber ölçekten alınan puanın artması dindarlık düzeyini de doēru orantıda arttırmaktadır. Yine aynı şekilde ölçekten düşük puanın alınması dindarlık düzeyini de düşürmektedir. leēin Cronbach alfa iç tutarlılık sayısı toplamı 0,90'dır. İlişkisel, duygusal,

davranışsal ve bilişsel alt boyutlarının katsayıları sırasıyla; 0,85, 0,87, 0,86 ve 0,75 olarak belirlenmiştir (Ok, 2011).

Bilişsel esneklik leği; Martin ve Rubin (1995), tarafından geliştirilen bu ölçek toplamda 12 madden oluşmaktadır. 6'lı likert tipinde olan bu lek, "1- Kesinlikle katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Kısmen Katılmıyorum, 4- Kısmen Katılıyorum, 5- Katılıyorum, 6- Kesinlikle Katılıyorum" şeklinde'dir. Güvenirlik katsayısı 0,83 olmakla beraber, Cronbach alfa katsayıları 0,72 ve 0,87 aralığında değişkenlik göstermektedir. Ölçek Türkçeye elikkaleli (2014) tarafından uyarlanmıştır ve iç tutarlılık sayısı 0,74 olarak tespit edilmiştir. Doğru orantılı bir şekilde kişi yüksek puan aldığında yüksek bir seviyede bilişsel esnekliğe, düşük puan aldığında ise düşük bir seviyede bilişsel esnekliğe sahip olduğu saptanmaktadır. Ölçekte; 2, 3, 6 ve 10 maddeleri ters puanlama sistemi ile hesaplanmaktadır. Ölçekte alınabilecek puan 10 ve 60 arasında değişebilmektedir (Çelikkaleli, 2014).

Verilerin toplanması/işlem yolu

Araştırma verileri, çevrim içi bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Veri toplama süreci Aralık 2024 ile şubat 2025 tarihleri arasında yürütülmüş ve katılımcılara ulaşılarak gönüllülük esasına göre tamamlanmıştır. Anket formu, evrimii veri toplama aracı olan Google Form üzerinden düzenlenmiş ve yaygınlaştırılmıştır. Katılımcılardan sırasıyla Sosyodemografik Bilgi Formu, Beş Faktörlü Narsisizm leği – Kısa Form (BFN-KF), Ok-Dini Tutum leği (ODTÜ) ve Bilişsel Esneklik leği (BE)'n yanıtlamaları istenmiştir. Tüm katılımcılara ölçekler sabit bir sırayla sunulmuş olup, bu sıranın değiştirilmemesine zen gösterilmiştir. Anket setinin tamamlanması, bireysel yanıt hızlarına bağlı olarak yaklaşık 15 ila 20 dakika srmştir. Katılımcılardan kişisel kimlik bilgilerini ortaya çıkarabilecek herhangi bir veri (rneğin ad, soyad, ğrenci numarası, e-posta adresi gibi) talep edilmemiştir. Toplanan tüm verilerin gizliliği ve katılımcıların anonimliği araştırmacı tarafından titizlikle gözetilmiş; veriler yalnızca bilimsel amaçla kullanılmış ve etik ilkeler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Araştırmanın evrenini, Türkiye'de yaşayan ve 18 yaş ve üzeri bireyler oluşurmaktadır. Bu bağlamda örneklem, kolayda örnekleme yöntemiyle seçilmiş ve toplam 407 katılımcı çalışmaya dahil edilmiştir. Örnekleme dahil edilen bireylerin büyük çoğunluğu lisans öğrencilerinden oluşmakla birlikte, farklı eğitim düzeyleri, medeni durumlar ve sosyoekonomik profillerden bireyler de çalışmaya katılmıştır.

Araştırmaya dahil edilme kriterleri

- 18 yaş ve üzeri olmak,
- Anket formunu eksiksiz ve tutarlı biçimde tamamlamış olmak,

- Gönüllü olarak katılım sağlamış olmak.

Araştırmaya Hariç tutma kriterleri

- 18 yaşından küçük bireyler,
- Anket formunu eksik bırakan ya da ölçek maddelerine tutarsız yanıtlar veren bireyler,
- Katılımın zorunlu olduğu durumlar (bu araştırmada böyle bir durum olmamakla birlikte, etik değerlendirme açısından belirtilmektedir).

Veri analizi

Bu araştırmada, narsisistik kişilik özellikleri, dini tutumlar ve bilişsel esneklik arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla korelasyon ve regresyon analizleri kullanılmıştır. İstatistiksel analizler, SPSS 26.0 programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma değişkenleri arasındaki doğrusal ilişkilerin yönünü ve gücünü belirlemek amacıyla Pearson Momentler arpım Korelasyon Katsayısı (r) hesaplanmıştır. Araştırmada çeşitli değişkenlerin (narsisistik kişilik özellikleri ve dini tutum) bir değişken (bilişsel esneklik) zerindeki yordayıcı gücünü belirlemek amacıyla hiyerarşik regresyon analizi uygulanmıştır. Regresyon analizi, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisini test etmek için kullanılan bir yöntemdir (Cohen ve ark., 2013). Hiyerarşik regresyon analizinde değişkenler kuramsal çerçeveye uygun şekilde aşamalı olarak modele dahil edilmiştir. İlk modelde yalnızca kontrol değişkenleri (cinsiyet, yaş vb.) yer alırken, ikinci modelde bağımsız değişkenler eklenmiştir. Regresyon katsayıları (β), t değerleri ve anlamlılık düzeyleri (p) hesaplanarak değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkileri yorumlanmıştır. Ayrıca, regresyon analizinin varsayımlarını test etmek amacıyla analizler gerçekleştirilmiştir. Değişkenler arasında çok yüksek korelasyon (multicollinearity) olup olmadığını test etmek için VIF (Varyans şişirme Faktörü) ve Tolerans Değerleri incelenmiştir. VIF değerinin 10'un altında ve tolerans değerinin 0,10'un üzerinde olması, çoklu doğrusal bağlantı sorunu olmadığını göstermektedir (Hair ve ark., 2014). Regresyon analizinin geçerli olabilmesi için değişkenlerin normal dağılım göstermesi gerekmektedir. Histogram grafikleri ve arpıklık (skewness) ile basıklık (kurtosis) değerleri incelenerek normallik varsayımı kontrol edilmiştir. Bu analizler sonucunda, beş faktörlü narsisistik kişilik özellikleri ve dini tutumların bilişsel esneklikle nasıl bir ilişki içinde olduğu ve bu değişkenlerin bilişsel esnekliği ne ölçüde yordadığı belirlenmiştir.

BULGULAR

Tanımlayıcı istatistikler

Katılımcıların sosyodemografik değişkenleri ve ölçek puanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 1 ve Tablo 2'de verilmiştir:

Tablo 1. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri ve Bilişsel Esneklik leği Puanları ile Karşılaştırılması

<i>Değişken</i>	<i>Kategori</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>Bilişsel Esneklik Toplam</i>	
				<i>t test / ANOVA</i>	<i>p</i>
Cinsiyetiniz	Erkek	163	40,0	-0,984	0,326
	Kadın	244	60,0		
Medeni durumunuz	Bekar	328	80,6	0,327	0,743
	Evli	79	19,4		
alışıyor musunuz?	Evet	130	31,9	-0,964	0,336
	Hayır	277	68,1		
Ekonomik düzeyiniz nedir?	Çok iyi	33	8,1	2,395	0,068
	İyi	170	41,8		
	Orta	191	46,9		
	Yetersiz	13	3,2		
	Doktora	6	1,5		
Devam ettiğiniz eğitim programı	Hazırlık	34	8,4	1,049	0,382
	Lisans	269	66,1		
	nlisans	39	9,6		
	Yüksek Lisans	59	14,5		
Anne baba birliktelik durumu	Birlikte yaşıyor	323	79,4	0,001	0,998
	Boşanmış	71	17,4		
	Diğer	13	3,2		
Toplam		407	100,0		

Yaş Ortalaması (Ort); 26.07 (SS = 8.589), 23.17 (SS = 5.468), 24.33 (SS = 7.025)

Çalışmaya katılan toplam 407 kişinin %40'ı (f = 163) erkek, %60'ı (f = 244) kadındır. Erkek katılımcıların yaş ortalaması M = 26,07 (SD = 8,589), kadın katılımcıların yaş ortalaması ise M = 23,17 (SD = 5,468) olarak hesaplanmıştır. Genel yaş ortalaması M = 24,33 (SD = 7,025) olarak bulunmuştur. Katılımcıların %80,6'sı (f = 328) bekar, %19,4' (f = 79) evlidir. Çalışma durumları incelendiğinde, %31,9'unun (f = 130) alıştığı, %68,1'inin (f = 277) alışmadığı görülmektedir. Katılımcıların ekonomik düzeyleri değerlendirildiğinde, %8,1'inin (f = 33) ekonomik durumunu "ok iyi", %41,8'inin (f = 170) "iyi", %46,9'unun (f = 191) "orta" ve %3,2'sinin (f = 13) "yetersiz" olarak değerlendirdiği görülmektedir. Eğitim programlarına göre dağılım incelendiğinde, %1,5'inin (f = 6) doktora, %8,4'ünün (f = 34) hazırlık, %66,1'inin (f = 269) lisans, %9,6'sının (f = 39) n lisans ve %14,5'inin (f = 59) yüksek lisans programına devam ettiği belirlenmiştir. Anne-baba birliktelik durumu açısından katılımcıların %79,4'ünün (f = 323) anne ve babasının birlikte yaşadığı, %17,4'ünün (f = 71) ebeveynlerinin boşandığı, %3,2'sinin (f = 13) ise diğer aile yapısına sahip olduğu görülmektedir.

Bilişsel Esneklik leği toplam puanlarının sosyodemografik değişkenler bakımından karşılaştırılmasına ilişkin bulgular incelendiğinde, sosyodemografik değişkenler bakımından dağılımın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı sonucu elde edilmiştir (p> 0,05).

Tablo 2. Araştırmada kullanılan ölçeklerin puan ortalamalarına ilişkin betimleyici istatistikler

Ölçek	N	Ort.	SS	arpıklık	Basıklık	Cronbach Alfa
DT (Dini Tutum leği)	407	24,91	6,306	-0,283	-1,091	0,911
BE (Bilişsel Esneklik leği)	407	56,21	9,132	-1,612	4,989	0,913
Kırılğan Narsisizm	407	35,46	12,371	-0,143	-1,478	0,904
Büyüklenmeci Narsisizm	407	140,18	51,014	-0,014	-1,470	0,978

Tablo 2’deki betimsel istatistiklere göre, değişkenlerin ortalama (Mean) ve standart sapma (Std. Deviation) değerleri incelendiğinde, en yüksek ortalama puanın Bilişsel Esneklik leği (BE, M = 56,21, SS = 9,132) olduğu görülmektedir. Bu, katılımcıların bilişsel esneklik düzeylerinin diğer değişkenlere kıyasla daha yüksek olduğunu göstermektedir. Buna karşılık, Empati Eksikliği (EE, M = 10,78, SS = 5,202) değişkeninin ortalaması en düşük olup, bu değişkenin diğer ölçeklere kıyasla daha düşük seviyede raporlandığı söylenebilir. Çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri, değişkenlerin dağılımlarının normal dağılıma uygun olup olmadığını değerlendirmek açısından önemlidir. Çarpıklık değeri pozitif olduğunda dağılım sağa, negatif olduğunda ise sola çarpık bir yapı sergilemektedir. Basıklık değeri sıfıra yakın olduğunda dağılım normal eğriye benzerken, negatif basıklık değerleri daha basık, pozitif basıklık değerleri ise daha sivri bir dağılım olduğunu gösterir. Sonuçlar incelendiğinde, Bilişsel Esneklik leği (BE, arpıklık = -1,612, basıklık = 4,989) değişkeni belirgin şekilde negatif çarpık olup, dağılımın sola çarpık olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda basıklık değeri yüksek olduğundan, dağılımın sivri ve yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Bu, katılımcıların çoğunluğunun ölçekten yüksek puan aldığını ve düşük puanların daha seyrek olduğunu düşündürmektedir.

Kırılğan narsisizm değişkenine ilişkin betimsel istatistikler incelendiğinde, katılımcıların bu ölçekten aldıkları puanların ortalamasının 35,46 olduğu, standart sapmanın ise 12,37 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum, kırılğan narsisizme ilişkin bireysel farklılıkların belirgin düzeyde olduğunu göstermektedir. Çarpıklık (skewness) değeri -0,143 olup, dağılımın simetriye oldukça yakın olduğunu, verilerin ortalamaya göre çok hafif bir şekilde sola çarpık olduğunu göstermektedir. Basıklık (kurtosis) değeri ise -1,478 olarak hesaplanmıştır. Bu negatif değer, dağılımın normal dağılıma kıyasla daha basık olduğunu, yani u değerlerin görece daha az sıklıkla gözlendiğini göstermektedir. Başka bir deyişle, katılımcıların çoğunluğu ortalama civarında puan almış, aşırı düşük ya da yüksek değerler daha nadir gözlemlenmiştir. Büyüklenmeci narsisizm değişkeni açısından, katılımcıların ölçekten aldıkları ortalama puan 140,18 olup, oldukça yüksek bir standart sapma değeri olan 51,01 ile birlikte raporlanmıştır. Bu durum, katılımcıların büyüklenmeci narsisizm düzeylerinde yüksek düzeyde değişkenlik

olduğunu göstermektedir. Bu ölçümün, bireyler arası farklılıkları yansıtmada güçlü bir ayırt ediciliğe sahip olduğu söylenebilir. Çarpıklık değerı $-0,014$ ile nötr bir değere oldukça yakındır ve dağılımın simetrik olduğunu göstermektedir. Bu, verilerin ortalama çevresinde dengeli dağıldığını ve aşırı uçların her iki yönde de eşit oranda görüldüğünü düşündürmektedir. Basıklık değerı $-1,470$ olup, bu değerisenin dağılımının da normal dağılıma göre daha basık olduğunu ve u değerlerin sınırlı sayıda gözlendiğini göstermektedir.

İç tutarlılığa ilişkin elde edilen sonuçlara göre, Beş Faktörlü Narsisistik Kişilik Envanteri'nin (BB-NKE) kırılğan narsisizm boyutu $0,904$ ve büyüklenmeci narsisizm boyutu $0,978$ olarak bulunmuştur. Ek olarak uygulanan Dini Tutumlar lği (DT) için elde edilen alpha katsayısı $0,911$ olup sınırda kabul edilebilir bir düzeydedir; Bilişsel Esneklik lği (BE) ise $0,913$ 'lk yüksek güvenilirlik düzeyiyle dikkat çekmektedir. Bu sonuçlar, araştırma kapsamında kullanılan ölçeklerin genel olarak yeterli düzeyde güvenilir olduğunu, ancak bazı alt ölçeklerin yeniden yapılandırılmasının gerekebileceğini ortaya koymaktadır.

Korelasyon ve Regresyon Bulguları

Araştırma değerisenleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan Pearson Korelasyonu bulguları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Dini tutumlar, bilişsel esneklik ve beş faktörlü narsisizm boyutları arasındaki ilişkiye yönelik Pearson Korelasyonu Bulguları

Değerisenler	1	2	3	4
1. Bilişsel Esneklik (BE)	–			
2. Dini Tutum (DT)	$-0,12^*$	–		
3. Kırılğan Narsisizm (KN)	$0,15^{**}$	$-0,62^{**}$	–	
4. Büyüklenmeci Narsisizm (BN)	$0,19^{**}$	$-0,5^{**}$	$0,96^{**}$	–

Not. $p < 0,05^*$, $p < 0,001^{**}$. Korelasyonlar Pearson moment çarpımı korelasyon katsayısına dayanmaktadır.

Tablo 3'te yapılan korelasyon analizi sonucunda, Bilişsel Esneklik (BE) ile Dini Tutum (DT) arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = -0,12$, $p < 0,05$). Bu bulgu, bireylerin dini tutum düzeyleri arttıkça bilişsel esnekliklerinin bir miktar azalabileceğine işaret etmektedir. Ayrıca, BE ile Kırılğan Narsisizm (KN) arasında pozitif yönde düşük düzeyde ancak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = 0,15$, $p < 0,01$). Bu durum, kırılğan narsisistik eğilimleri daha yüksek olan bireylerin aynı zamanda daha esnek düşünebildiklerini gösterebilir. Benzer şekilde, BE ile Büyüklenmeci Narsisizm (BN) arasındaki ilişki de pozitif ve anlamlıdır ($r = 0,19$, $p < 0,01$), bu da büyüklenmeci narsisistik özelliklerin artmasıyla birlikte bilişsel esnekliğin de artış gösterebildiğine işaret etmektedir.

Dini Tutum (DT) ile her iki narsisizm türü arasında negatif ve güçlü düzeyde anlamlı ilişkiler saptanmıştır. DT ile Kırılğan Narsisizm (KN) arasındaki korelasyon $r = -0,62$ ($p < 0,01$), DT ile Büyüklenmeci Narsisizm (BN) arasındaki korelasyon ise $r = -0,65$ ($p < 0,01$) olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar, daha yüksek dini tutumlara sahip bireylerin her iki narsisizm türünden de daha düşük puanlar alma eēiliminde olduklarını göstermektedir. Diēer bir ifadeyle, bireyin dine ilişkin inanç ve deēerleri arttıkça, narsisistik özelliklerinin azaldıēı söylenebilir.

Son olarak, Kırılğan Narsisizm ile Büyüklenmeci Narsisizm arasında oldukça yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r = 0,96$, $p < 0,01$). Bu oldukça güçlü korelasyon, iki narsisizm türünün ölçekte kavramsal olarak ayırlamayacak kadar benzer yapılar ierdiēini dşndrebilir; bu nedenle yapısal geçerlik açısından deēerlendirilmesi gereken önemli bir bulgudur.

Tablo 4. Bilişsel Esneklik (BE) Deēiřkeninin Narsisizm Boyutları ve dini tutumlar tarafından yordlanması ve hiyerarşik regresyon analizi bulguları

Değişkenler	B	Std. Hata	β	t	p	Model R ²	ΔR ²	F (değişim)	p (değişim)
Model 1									
Sabit	52,25	1,34	–	38,92	0,000	0,052	0,052	11,17	0,000
Kırılğan Narsisizm (KN)	–0,32	0,13	–0,44	–2,51	0,012				
Büyüklenmeci Narsisizm (BN)	0,11	0,03	,61	3,53	0,000				
Model 2									
Sabit	51,47	3,59	–	14,35	0,000	0,053	0,000	0,06	0,814
Kırılğan Narsisizm (KN)	–0,32	0,13	–0,44	–2,52	0,012				
Büyüklenmeci Narsisizm (BN)	0,11	0,03	0,62	3,47	0,001				
Dini Tutum (DTÖ)	0,02	0,09	0,02	0,24	0,814				

Not. $p < 0,05$ için anlamlı kabul edilmiştir. Baēımlı deēiřken: Bilişsel Esneklik leēi (BE). Model 1 KN ve BN deēiřkenlerini, Model 2 ise DT deēiřkenini ek olarak içermektedir. Durbin-Watson = 1.504.

Tablo 4’te, bilişsel esneklik düzeyini (BE) yordayan deēiřkenler incelenmiştir. Yapılan hiyerarşik regresyon analizi sonucunda, ilk modelde Kırılğan Narsisizm (KN) ve Büyüklenmeci Narsisizm (BN) deēiřkenlerinin Bilişsel Esneklik (BE) zerindeki yordayıcı etkileri incelenmiştir. Model 1 anlamlı bulunmuş olup ($F(2, 404) = 11.17$, $p < 0,001$), açıklanan varyans oranı %5,2’dir ($R^2 = 0,052$). Bu modele göre, KN’nin BE’y negatif yönde anlamlı bir şekilde yordadıēı görülmektedir ($\beta = -0,44$, $p = 0,012$), bu da kırılğan narsisizmi yüksek bireylerin bilişsel esneklik düzeylerinin daha düşük olduēunu göstermektedir. Öte yandan, BN’nin ise BE üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkisi olduēu görülmektedir ($\beta = 0,61$, $p < 0,001$), bu durum büyüklenmeci narsisizm düzeyi yüksek bireylerin daha esnek düşünme eēiliminde olabileceēini düşündürmektedir. İkinci modelde dini tutum (DT) deēiřkeni eklenmiş, ancak modele anlamlı bir katkı saēlamadıēı görülmüştür ($\beta = 0,02$, $p = 0,814$). Model 2 genel olarak

anlamlı olsa da ($F(3, 403) = 7.45, p < 0,001$), modele DT'nün eklenmesiyle açıklanan varyansta anlamlı bir artış yaşanmamıştır ($\Delta R^2 = 0,000, p = 0,814$). Bu sonuç, dini tutumun bilişsel esnekliğin anlamlı bir yordayıcısı olmadığını göstermektedir. Modele ilişkin Durbin-Watson katsayısı 1.504 olarak bulunmuş ve bu değer, regresyon artıklarında otokorelasyon bulunmadığını düşündürmektedir.

TARTIşMA VE SONUÇ

Bu araştırmanın sonuçları, bilişsel esneklik, narsisizm ve dini tutum arasında karmaşık ve çok boyutlu bir etkileşim olduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, literatürdeki mevcut araştırmalarla önemli benzerlikler taşımaktadır. Özellikle, bilişsel esneklik ile büyüklenmeci narsisizm arasında gözlemlenen pozitif korelasyon, bu tür narsisistik özelliklere sahip bireylerin çevrelerinde hızlı düşünebilen ve farklı durumlara süratle uyum sağlayarak etkin aksiyonlar alabilen kişiler olabileceği düşüncesini desteklemektedir (Orth & Luciano, 2015; Jauk ve ark., 2017;). Bu sonuç, narsisizmin her zaman patolojik bir yapı olarak değerlendirilmemesi gerektiğini, aksine bireyin uyum sağlama kapasitesine katkıda bulunabilecek yönlerinin de dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Bilişsel esnekliğin, bireylerin sosyal kabul görme ve özsaygılarını koruma arayışlarında da bir işlev görebileceği belirtilmektedir (Pierro ve ark., 2016; Walker ve ark., 2021). Özellikle, yüksek bilişsel esnekliğe sahip bireylerin başkalarının onayına ihtiyaç olmaması ve kendilerini daha ayrıcalıklı görme eğiliminde olmasının, onların narsisizmin belirli yönleriyle rtşebileceği düşünülmektedir. Nitekim, yüksek bilişsel esnekliğe sahip bireylerin başkalarının onayına daha az ihtiyaç duyması ve kendilerini daha ayrıcalıklı görme eğilimleri, narsisizmin belirli tezahürleriyle rtşebilmektedir. Buna karşın, kırılgan narsisizmin bilişsel esnekliği negatif yönde yordadığı bulgusu, bu bireylerin duygularını düzenlemede zorluk yaşadıklarını gösteren önceki çalışmalarla tutarlılık göstermektedir (Miller ve ark., 2009; Musetti ve ark., 2022). Kırılgan narsisizm, bireylerin esnek düşünme becerilerini sınırlayabilmektedir. Bu durumun altında yatan nedenler arasında, kırılgan narsisistik özellikler taşıyan kişilerin sürekli bir kendini değerlendirme halinde olması, geçmişteki başarısız deneyimlere odaklanması ve toplum tarafından dışlanma korkusu yaşaması sayılabilir; tüm bu faktörler bilişsel katılığı artırarak esnekliği engelleyebilir (Ng ve ark., 2014). Araştırmada elde edilen bulgular ışığında narsisizmin bilişsel esnekliği direkt olarak n görmeye olanak tanımadığı, fakat yalnızca kırılgan narsisizm ile anlamlı bir ilişkide olduğu grlmştır. Bu araştırma, narsisizmin alt boyutlarından olan büyüklenmeci ve kırılgan narsisizmin psikolojik anlamda işlevselliği farklı açılardan etkilediği sonuçlarına ulaşan literatürü destekler niteliktedir (Miller ve ark., 2014;

Samuel & Widiger, 2008). Stefanova (2024), büyüklenmeci narsisizmin hem iyi bir bilişsel esneklik hem de stresli durumlara karşı daha uyumlu bir yaklaşım sunduğunu söylemekte ve işlevsel esneklik yetisi sağlayabileceğini ifade etmektedir. Fakat kırılğan narsisizm ile nevroklikliğin eşleşmesi ile kişinin maruz kalınan stres karşısında bilişsel işleyiş bakımından sorunlar yaşamasına neden olabilir (Lang ve ark., 2022).

Dini tutumlar, narsisizm boyutları ve bilişsel esneklik arasındaki korelasyonlarla ilgili yapılan araştırmalar arasında gözlemlenen negatif ilişkiler dikkat çekmektedir. Dini tutum ile narsisizm boyutları arasındaki yüksek negatif korelasyon oranları, dini tutum düzeyinin artmasıyla narsisizmde bir azalma yaşandığını göstermektedir. Bu bağlamda, dini inançların kibir, maniplatiflik ve hak iddia etme gibi narsisistik özellikleri azalttığı sonucuna varılabilir. Dini tutumların, bireylerin kendilerini başkalarından üstün görme ve başkalarını manipüle etme eğilimlerini trpleyici bir işlev üstlendiği belirtilmektedir (Miller ve ark., 2017; Kılışkaya ve ark., 2021; Vida ve ark., 2022). Öte yandan dini tutum ve narsisizm arasında negatif bir ilişkinin varlığı yapılan diğer çalışmalarla da saptanmıştır (Kartopu, 2013; Ashmawy, 2016). Yapılan araştırmalara da bakıldığında narsisizm ile dini tutumların negatif bir ilişkide olması alanyazın ile tutarlılık göstermektedir. Yerli ve yabancı kaynaklar incelendiğinde, dini tutumun narsisistik yatkinlığı baskılayıcı bir fonksiyonu olduğu görülmüştür (Kartopu, 2013; Ashmawy, 2016; Bowen ve ark., 2022). Büyüklenmeci narsisizmin üstünlük hissi, manipülatif gibi ortaya çıkan özellikleri ile dini inancın alçak gönüllülük, özveri ve diğer insanlara karşı sorumluluk hissi gibi değerler birbirleri ile ayırşmaktadır. Özellikle bireyci bir yapıda olmayan toplumlarda dindarlık özellikleri sosyal uyumu sağladığından narsisistik eylemlerin kabul görmemesi aralarındaki bu ilişkiyi açıklayabilir (Lamkin ve ark., 2014;; Farrell ve ark., 2018).

Dini tutum ile bilişsel esneklik arasındaki negatif ve anlamlı korelasyon, bireylerin dini tutum düzeylerinde artış olduğa bilişsel esneklik seviyelerinde hafif bir azalma eğilimi olabileceğini göstermektedir. Ancak bu ilişki, korelasyon katsayısının düşük olması nedeniyle sınırlıdır ve başka değişkenlerin etkisini göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Bu durumda, dini tutumların ve bilişsel esnekliğin narsisizm üzerindeki etkilerine yönelik daha geniş kapsamlı çalışmalar yapılması gerektiği açıktır (Lee, 2024; Wang ve ark., 2024). Yapılan diğer çalışmalarda, bu çalışmada tespit edilen bilişsel esneklik ve dini tutumlar arasındaki negatif korelasyonun aksine manevi bir yönelime sahip olmak bilişsel esnekliği yükseltebileceğini ve kişilerin yaşamlarına anlam kazandırmasıyla daha işlevsel düşünce örüntüleri geliştirebileceklerini söylemiştir. Yine benzer çalışmalarda, dini tutumun bilişsel esnekliği arttırdığı sonucuna varılmıştır (Rydz & Stawarz, 2022; Gürkan, 2022; Raharjo, 2023). Bir diğer

araştırmada, bireylerin dini tutumlarının, travma deneyimi olanlarda sonrasında anlam kazanımının oluşmasında bilişsel esnekliklerine katkı sağladığı bulunmuştur (McCann & Webb, 2012). Ancak katı bir dini tutuma sahip bireylerin, alternatif bir düşünce örüntüsü geliştirme yeteneğini kısıtlayarak bilişsel esnekliği sekteye de uğratabilir (Lubis & Sianipar, 2021).

Regresyon analizi sonucunda, bilişsel esnekliğin yordanmasında, narsisizm alt boyutlarının ve dini tutumun kısıtlı bir şekilde açıkladığı görülmüştür. Bu durumun varlığı, değişkenlerin bilişsel esneklik üzerinde direkt olarak değil, dolaylı bir etkisinin olabileceğini düşündürmektedir. Bilişsel esnekliğin şekillenmesinde kişilik özellikleri, bireyin dini eğiliminin niteliği ve sosyal çevresi gibi faktörlerin karmaşık bir bütünün parçaları olduğu göz ardı edilmemelidir (ekici, 2019; Javed, 2023). Tablo 4'te sunulan regresyon analizi sonuçlarına göre, bilişsel esneklik düzeyinin (BE) yordanmasında narsisizm alt boyutları ve dini tutumun etkileri incelenmiştir. İlk modelde, yalnızca narsisizm alt boyutları yer almış ve model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur; ancak açıklanan varyans oranı düşüktür. Bu, narsisizm boyutlarının bilişsel esnekliği güçlü bir şekilde yordayamadığını, fakat bazı eğilimlerin varlığına işaret ettiğini göstermektedir (Kriřan & Johar, 2015). Korelasyon analizinde kırılğan narsisizm ile bilişsel esneklik arasında negatif, büyüklenmeci narsisizm ile bilişsel esneklik arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir. Ancak hiyerarşık regresyon analizinde, bu iki değişkenin birlikte bilişsel esnekliği yalnızca %5,2 oranında açıkladığı görülmektedir. Bu durum, korelasyon katsayılarının anlamlılığı ile görünürde bir çelişki oluşturmamaktadır. Korelasyon, iki değişken arasındaki yönlü ilişkiyi ortaya koyarken; regresyon analizi, birden fazla değişkenin kontrolü altında değişkenlerin yordayıcı gücünü test etmektedir. Bireylerin bilişsel esneklik düzeyleri, narsisizm boyutlarının ötesinde başka bireysel ve çevresel değişkenlerden de etkilenebileceği için açıklanan varyans oranının düşük kalması doğaldır (Martin & Rubin, 1995; Genet & Siemer, 2011). İkinci modele Dini Tutum leęi (DT) değişkeni eklendiğinde, modelin anlamlılığı korunmuş olmakla birlikte, açıklanan varyans oranındaki artışın oldukça düşük olması dikkat çekicidir. DT'nün modele eklenmesi, yordama gücünde anlamlı bir iyileşme sağlamamıştır. Bu bulgular, dini tutumların bilişsel esnekliği yordamada istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olmadığını ortaya koymaktadır (Muñoz-García & Villena-Martínez, 2020). Bağımsız değişkenler arasında yapılan detaylı incelemelerde, yalnızca kırılğan narsisizmin bilişsel esneklik ile anlamlı ve negatif yönde bir ilişki sergilediği belirlenmiştir. Bu bulgu, kırılğan narsisizm düzeyi arttıķa bireylerin bilişsel esneklik düzeylerinin azaldığını göstermektedir. Dolayısıyla, kırılğanlığı

yüksek bireylerde bilişsel esnekliğin kısıtlandığı ve bunun da bireylerin karar verme süreçlerinde zorluklar yaşamasına neden olabileceği sonucuna varılabilir (Krişan & Johar, 2015). Büyüklenmeci narsisizm alt boyutunun bilişsel esneklik ile ilişkisi ise anlamlılık sınırında kalmış, ancak istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmemiştir. Bu durum, büyüklenmeci narsisizmin bilişsel esneklik üzerindeki etkilerinin daha derinlemesine ve farklı bağlamlarda incelenmesi gerektiğini düşündürmektedir (Hart ve ark., 2018). Sonuç olarak, bu araştırmada kırılğan narsisizmin bilişsel esnekliği azaltan önemli bir faktör olduğu, buna karşın büyüklenmeci narsisistik eğilimlerin ve dini tutumların bilişsel esneklik üzerinde anlamlı bir yordama gücüne sahip olmadığı tespit edilmiştir.

Bu çalışmada elde edilen bulgular, bilişsel esnekliğin narsisizm boyutlarıyla anlamlı ilişkiler gösterdiğini ortaya koymuştur. Özellikle büyüklenmeci narsisizm ile bilişsel esneklik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuş; ancak bu ilişkinin regresyon analizinde bilişsel esnekliği açıklama oranı görece düşük kalmıştır ($R^2 = 0,052$). Bu durum ilk bakışta korelasyon ve regresyon sonuçları arasında bir tutarsızlık gibi görünse de aslında istatistiksel olarak çelişki teşkil etmemektedir. Korelasyon analizi yalnızca iki değişken arasındaki doğrusal ilişkiyi ortaya koyarken, regresyon analizi birden fazla değişkenin etkisini aynı anda değerlendirerek her birinin bilişsel esneklik üzerindeki benzersiz katkısını hesaplamaktadır (Field, 2013: 77-79; Tabachnick & Fidell, 2013: 117-121). Regresyon modelinde anlamlı bulunan büyüklenmeci narsisizm değişkeni, bu katkının sınırlı olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, bilişsel esnekliğin sadece narsisistik özelliklerle açıklanamayacağını, çok daha karmaşık ve çok etkenli bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, kırılğan narsisizm ile de anlamlı bir negatif ilişki saptanmış, ancak bu değişkenin de açıklayıcı gücü sınırlı kalmıştır. Son olarak, korelasyon analizinde dini tutumlar ile bilişsel esneklik arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olmasına rağmen, dini tutumun regresyon analizinde bilişsel esnekliği anlamlı düzeyde yordamadığı grlmştir. Bu bulgu da korelasyonların nedensellik içermediği ve regresyonda diğer değişkenlerin etkisinin kontrol edildiği dikkate alındığında, tutarlı bir biçimde yorumlanmalıdır (Cohen, Cohen, West, & Aiken, 2013: 94-95). Bu çerçevede, araştırmanın sonuçları bireysel bilişsel süreçlerin sadece kişilik özellikleri ya da dini yönelimlerle değil, çoklu etkileşimler ve bağlamsal faktörlerle birlikte ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Özetle, bireylerin bilişsel esnekliği üzerinde en belirgin etkiye sahip olan değişkenin narsisizmin kırılğan alt boyutu olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, kırılğan narsisistik özelliklerin yönetimi ve azaltılmasına yönelik müdahalelerin yanı sıra, bireylerin bu tür

kırılganlık duygularıyla başa çıkma becerilerini geliştirerek bilişsel esnekliklerini artırmaları önem arz etmektedir (Kaay, 2021). Genel olarak bulgular, narsisizm alt boyutlarının bilişsel esneklikle anlamlı şekilde ilişkili olduğunu, ancak dini tutumların bu ilişkiyi anlamlı düzeyde açıklamadığını ortaya koymaktadır. Özellikle büyüklenmeci narsisizmin pozitif etkisi, bireylerin özgüvenli ve iddialı yapılarının esnek düşünce biçimlerini destekliyor olabileceğine işaret etmektedir. Buna karşın, kırılgan narsisizmde görülen aşırı ie dönüklük ve duygusal kırılganlık, bireylerin alternatif düşünce yollarını değerlendirme kapasitesini azaltıyor olabilir.

Narsisistik zelliklerin, dini tutumların ve bilişsel esnekliğin kesişimi, bireysel davranış ve düşünce süreçlerindeki farklılıkların anlaşılmasına yönelik zengin bir araştırma sahası sunmaktadır. Literatürde büyüklenmeci narsisizmin genellikle daha düşük bilişsel esneklikle ilişkilendirilmesine karşın, mevcut çalışmada bilişsel esneklik ile narsisistik kişilik boyutları arasında zayıf düzeyde pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır. nceki araştırmalar, yüksek düzeyde büyüklenmeci narsisizme sahip bireylerin sıklıkla benmerkezci bir dünya görüşü sergilediklerini ve bu durumun, alternatif perspektifleri değerlendirme veya yeni bilgiler ışığında inançlarını esnek bir şekilde yeniden düzenleme kapasitelerini kısıtlayabildiğini göstermiştir. Bu bilişsel katılık, narsisistik bireylerin dini tutumlarına da yansiyabilmekte; bu bireyler, dini inançlara veya pratiklere samimi bir şekilde bağlanmak yerine, kendi imajlarını ve sosyal algılarını nceliklendirme eğiliminde olabilmektedirler. Diğer taraftan, güvensizlik ve aşırı duyarlılıkla karakterize edilen kırılgan (savunmasız) narsisizm de bilişsel esnekliği olumsuz etkileyebilmektedir; zira bu bireyler, eleştiriyle veya inançlarına yönelik sorgulamalarla karşılaştıklarında uygun tepkiler geliştirmekte ve esnek bir şekilde durum değerlendirmesi yapmakta güçlük çekebilirler.

Narsisizm ve bilişsel esneklik arasındaki bu etkileşim, dini inançlar ve pratikler bağlamında da önemli yansımalara sahiptir. Örneğin, yüksek narsisistik özellikler sergileyen bireylerin, dini pratiklere içsel bir motivasyonla katılmak yerine, dini inançları onaylanma, hayranlık toplama veya kişisel imajlarını güçlendirmeye aracı olarak kullanabildikleri gözlemlenmektedir. Bu durum, bilişsel esnekliklerinin benmerkezci motivasyonlar tarafından gölgelenmesi nedeniyle, dini öğretilerin daha çok yüzeysel ve araçsal bir biçimde deneyimlenmesine yol açabilmektedir. Buna karşılık, daha yüksek bilişsel esnekliğe sahip bireylerin, dini inançlarını yeni deneyimler ve farklı bakış açıları ışığında yeniden değerlendirme ve zenginleştirme kapasiteleri daha yüksek olabilir; bu da maneviyatlarıyla daha derin, otantik ve uyumlu bir bağ kurmalarına olanak tanıyabilir. Dini tutumlar ve bilişsel esneklik arasındaki ilişki, aynı zamanda sosyal faktörlerden de önemli ölçüde etkilenmektedir.

Nitekim, açık diyalğu ve farklı inançların kabulünü teşvik eden dini topluluklara mensup bireylerin, inançlarıyla ilgili konularda daha yüksek bilişsel esneklik geliştirdiği belirtilmektedir. Bu tür ortamlar, bireyleri inançlarını eleştirel bir gözle sorgulamaya, farklı yorumlara açık olmaya ve anlayışlarını yeni deneyimler ışığında esnek bir şekilde uyarlamaya teşvik edebilir; bu da nihayetinde daha kapsayıcı ve hoşgrl bir dini tutumun gelişimini destekler. Buna mukabil, daha dogmatik ve katı dini çevrelerde bulunan bireylerin ise bilişsel katılık sergileme olasılığı artabilir; bu durum, inançlarına yönelik daha az esnek bir tutum ve farklı bakış açılarına karşı daha yüksek bir hoşgrszlkle sonuçlanabilir. Klinik uygulamalar açısından, narsisizm, bilişsel esneklik ve dini tutumlar arasındaki bu karmaşık etkileşimin anlaşılması, etkili terapötik yaklaşımların geliştirilmesi için büyük önem taşımaktadır. Örneğin, bilişsel esnekliği artırmaya odaklanan müdahaleler, narsisistik özelliklere sahip bireylerin hem inançlarına hem de kişilerarası ilişkilerine daha uyumlu ve yapıcı yaklaşımlar geliştirmelerine yardımcı olabilir. Terapistler, bilişsel esnekliği hedef alan müdahalelerle danışanların hem maneviyatlarıyla daha derin ve anlamlı bir bağ kurmalarını hem de kişilerarası ilişkilerinde daha yapıcı tutumlar sergilemelerini teşvik edebilir; bu da genel psikolojik iyi oluş düzeylerinin artmasına katkıda bulunabilir. Sonuç olarak, narsisizm, dini tutumlar ve bilişsel esneklik arasındaki etkileşimlerin karmaşık ve çok boyutlu bir doğaya sahip olduğu açıktır. Bu dinamiklerin derinlemesine anlaşılması, bireylerin hem dini yaşantılarına hem de kişilerarası ilişkilerine yönelik daha sağlıklı ve uyum sağlayıcı tutumlar geliştirmelerine yardımcı olacak etkili müdahalelerin tasarlanması açısından kritik bir gerekliliktir.

neriler

Bu çalışmanın temel sınırlılıkları; örneklemenin niversite öğrencileriyle kısıtlı olması ve kolayda rneklemeye yönteminin kullanılması nedeniyle bulguların genellenebilirliğinin sınırlı olması, kesitsel desenin nedensellik çıkarımına izin vermemesi, verilerin yalnızca öz-bildirime dayanmasıdır. Ayrıca, dini tutumların genel bir yapıda ele alınması, dindarlığın farklı boyutlarının potansiyel etkilerini göz ardı etmiş olabilir. Gelecek araştırmalar için; farklı ve olasılıklı örneklemelerle çalışılması, nedensellik ve zaman içindeki değişimi incelemek üzere boylamsal veya deneysel desenlerin kullanılması, öz-bildirime ek olarak farklı veri toplama tekniklerine başvurulması önerilmektedir. Bilişsel esneklik üzerindeki etkilerinin altında yatan mekanizmalar ve dindarlığın spesifik boyutlarının (içsel/dışsal dindarlık vb.) bu ilişkilerdeki rolü daha derinlemesine incelenmelidir. Ayrıca, bulgular ışığında, özellikle kırılgan narsisizme yönelik bilişsel esnekliği artırıcı müdahale programlarının geliştirilmesi ve etkililiğinin

sınanması ile değişkenler arasındaki etkileşimde kültürel faktörlerin rolünü araştıran kültürlerarası çalışmaların yapılması alana önemli katkılar sunacaktır.

Sınırlılıklar ve güçlü yönler

Bu çalışmanın dikkate değer güçlü yönlerinden biri, psikolojik ve teorik olarak farklı üç kavramı (gösterişçi ve kırılğan narsisizm, dini tutumlar ve bilişsel esneklik) tek bir model içinde bütüncül bir şekilde incelemesidir. Bu boyutların her biri çeşitli bağlamlarda bağımsız olarak incelenmiş olsa da bunların ortak değerlendirmesi kişilik, inanç sistemleri ve uyumsal işlevsellik literatürüne yeni bir katkı sağlamaktadır. Beş Faktörlü Narsisizm Envanteri'nin Kısa Formu (BFNÖ-KF), Ok Dini Tutum Ölçeği ve Bilişsel Esneklik Envanteri gibi geçerliliği kanıtlanmış ve psikometrik açıdan sağlam ölçüm araçlarının kullanılması, çalışmanın metodolojik titizliğini daha da artırmaktadır.

Ayrıca, büyük ve çeşitli örneklem büyüklüğü (N = 407), özellikle erken yetişkinlik bağlamında bulguların genelleştirilebilirliğini güçlendirmektedir. Çalışma, anonimlik ve gönüllü katılımı sağlayarak etik standartlara da uymaktadır, bu da yanıtların gerçekliğini artırmış ve kişilik özellikleri ve dini inançların bildirilmesinde sosyal arzu önyargısını azaltmış olmalıdır. Bununla birlikte, birkaç sınırlama da kabul edilmelidir. İlk olarak, çalışmanın kesitsel tasarımı, değişkenler arasında nedensellik çıkarımında bulunulmasını engellemektedir. İlişkiler tespit edilmiş olsa da, narsisistik özelliklerin bilişsel esnekliği doğrudan etkileyip etkilemediği veya bu ilişkilerin duygu düzenleme veya stres toleransı gibi bu araştırmada ele alınmamış diğer psikolojik değişkenler tarafından aracılık edilip edilmediği belirsizliğini korumaktadır. İkincisi, tüm veriler, özellikle narsisistik özellikleri içeren çalışmalarda önemli olan kendini yüceltme gibi çeşitli yanıt önyargılarına açık olan öz bildirim ölçümleri yoluyla toplanmıştır (Sedikides & Gebauer, 2010). Ayrıca, kullanılan dini tutum ölçeği genel inanç yönelimlerini yakalarken, bireysel manevi deneyimlerin veya uygulamaların derinliğini veya karmaşıklığını yeterince yansıtmayabilir. Ayrıca, örneklem demografik olarak çeşitlilik gösterse de, esas olarak üniversite öğrencileri ve genç yetişkinlerden oluşmaktadır. Bu nedenle, bulgular yaşlı nüfus veya farklı kültürel veya dini geçmişlere sahip bireyler için tam olarak genelleştirilemeyebilir.

Son olarak, sosyodemografik karşılaştırmalar yalnızca bilişsel esneklikle ilgili olarak yapılmış olsa da (çalışmanın bağımlı değişkeniyle tutarlı olarak), gelecekteki araştırmalar demografik değişkenlerin (örneğin cinsiyet veya eğitim) narsisizm ve dini tutumlar arasındaki ilişkiler üzerindeki potansiyel moderatör etkilerini araştırabilir. Bu sınırlamalara rağmen,

Çalışma değerli n bilgiler sunmakta ve özellikle klinik, gelişimsel ve kültürlerarası bağlantılarda gelecekteki araştırmalar için yeni yollar açmaktadır.

KAYNAKLAR

- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469–480. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.5.469>
- Ashmawy, M. F. (2016). *Ortağretimde narsisizm ve dindarlık ilişkisi (Sinop rneği)* [Yksek lisans tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi].
- Barry, C. T., Frick, P. J., Adler, K. K., & Grafeman, S. J. (2006). The predictive utility of narcissism among children and adolescents: Evidence for a distinction between adaptive and maladaptive narcissism. *Journal of Child and Family Studies*, 16(4), 508–521. <https://doi.org/10.1007/s10826-006-9102-5>
- Borráz-León, J. I., Spreitzer, A., Scrivner, C., Landers, M., Lee, R., & Maestripieri, D. (2023). Cortisol reactivity to psychosocial stress in vulnerable and grandiose narcissists: An exploratory study. *Frontiers in Psychology*, 13, Article 1067456. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1067456>
- Bowen, K. N., Musarra, G. M., & Ou, Y. (2022). How and when narcissism and faith in humanity drive sustainable consumption. *Psychology & Marketing*, 39(9), 1706–1724. <https://doi.org/10.1002/mar.21694>
- Brummelman, E., Thomaes, S., & Sedikides, C. (2016). Separating narcissism from self-esteem. *Current Directions in Psychological Science*, 25(1), 8–13. <https://doi.org/10.1177/0963721415619737>
- Brunell, A. B., Gentry, W. A., Campbell, W. K., Hoffman, B. J., Kuhnert, K. W., & DeMarree, K. G. (2008). Leader emergence: The case of the narcissistic leader. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34(12), 1663–1676. <https://doi.org/10.1177/0146167208324101>
- ekici, F. (2019). The relationships between the big five personality traits and attitudes towards seeking professional psychological help in mental health counselor candidates: Mediating effect of cognitive flexibility. *Educational Research and Reviews*, 14(14), 501–511. <https://doi.org/10.5897/err2019.3706>
- elikkaleli, . (2014a). Bilişsel Esneklik leği'nin geerlik ve gvenirliği. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 339–346. <https://doi.org/10.15390/EB.2014.3466>
- oştu, M. D. (2025). Yaşanılan Din Kuramı zerine Bir Değerlendirme. *Bartın Üniversitesi İşlimler Fakültesi Dergisi*, (23), 59-81. <https://doi.org/10.59536/buiifd.1686239>
- Cohen, J., Cohen, P., West, S. G., & Aiken, L. S. (2013). *Applied multiple regression/correlation analysis for the behavioral sciences* (3rd ed.). Routledge.
- Coppola, G., Musso, P., Buonanno, C., Semeraro, C., Iacobellis, B. G., Cassibba, R., ... et al. (2020). The apple of daddy's eye: Parental overvaluation links the narcissistic traits of father and child. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(15), Article 5515. <https://doi.org/10.3390/ijerph17155515>
- Cormier, S., & Hackney, H. (2008). *Psikolojik danışma ilke ve teknikleri: Psikolojik yardım sreci: El kitabı* (T. Ergene & S. A. Sevim, ev.). Mentis Yayıncılık.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (5th ed.). SAGE Publications.
- Dderman, A. (2024). Linking grandiose and vulnerable narcissism to managerial work performance, through the lens of core personality traits and social desirability. *Scientific Reports*, 14(1), Article 60202. <https://doi.org/10.1038/s41598-024-60202-7>

- Dubendorff, S., & Luchner, A. F. (2017). The perception of atheists as narcissistic. *Psychology of Religion and Spirituality*, 9(4), 368–376. <https://doi.org/10.1037/rel0000093>
- Ekşi, F. (2016). The short form of the Five-Factor Narcissism Inventory: Psychometric equivalence of the Turkish version. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 16(4), 1081–1096. <https://doi.org/10.12738/estp.2016.4.0001>
- Farrell, J. D., Hook, J. N., Zhang, H., Mosher, D. K., Aten, J. D., Van Tongeren, D. R., ... et al. (2018). Religious attitudes and behaviors toward individuals who hold different religious beliefs and perspectives: An exploratory qualitative study. *Psychology of Religion and Spirituality*, 10(1), 63–71. <https://doi.org/10.1037/rel0000143>
- Fegan, R. L., & Bland, A. R. (2021). Social media use and vulnerable narcissism: The differential roles of oversensitivity and egocentricity. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(17), Article 9172. <https://doi.org/10.3390/ijerph18179172>
- Feng, C., Yuan, J.-J., Geng, H.-L., Gu, R.-L., Zhou, H., Wu, X.-L., ... et al. (2018). Individualized prediction of trait narcissism from whole-brain resting-state functional connectivity. *Human Brain Mapping*, 39(9), 3701–3712. <https://doi.org/10.1002/hbm.24205>
- Fernie, B. A., Fung, A., & Nikčević, A. V. (2016). Different coping strategies amongst individuals with grandiose and vulnerable narcissistic traits. *Journal of Affective Disorders*, 205, 301–305. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2016.08.009>
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (4th ed.). London: Sage Publications.
- Freund, V. R., Peeters, F. P. M. L., Meesters, C. M. H. G., Geschwind, N., Lemmens, L. H. J. M., Bernstein, D. P., ... et al. (2022). Narcissistic traits and compassion: Embracing oneself while devoiding others. *Frontiers in Psychology*, 13, Article 914270. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.914270>
- Galen, L. W. (2012). Does religious belief promote prosociality? A critical examination. *Psychological Bulletin*, 138(5), 876–906. <https://doi.org/10.1037/a0028251>
- Genet, J. J., & Siemer, M. (2011). Flexible control in processing affective and non-affective material predicts individual differences in trait resilience. *Cognition & Emotion*, 25(2), 380–388. <https://doi.org/10.1080/02699931.2010.491647>
- Glover, N., Miller, J. D., Lynam, D. R., Crego, C., & Widiger, T. A. (2012). The Five-Factor Narcissism Inventory: A five-factor measure of narcissistic personality traits. *Journal of Personality Assessment*, 94(5), 500–512. <https://doi.org/10.1080/00223891.2012.670680>
- Glaş, F. Z., & Karşlı, F. (2023). Exploring the moderating effect of spiritual resilience on the relationship between psychological resilience and mental health. *Spiritual Psychology and Counseling*, 8(3), 349–366. <https://doi.org/10.37898/spc.2023.8.3.221>
- Grkan, E. (2022). *niversite ğrencilerinin psikolojik sağlamlıklarını yordamada bilişsel esneklik ve maneviyatın rol* [Yksek lisans tezi, İbn Haldun Üniversitesi].
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson Education.
- Hart, W., Tortoriello, G. K., Richardson, K., & Adams, J. M. (2018). “S/he’s taken”. *Journal of Individual Differences*, 39(4), 212–219. <https://doi.org/10.1027/1614-0001/a000266>

- Hughes, J., Grossmann, I., & Cohen, A. B. (2015). Tolerating the “doubting Thomas”: How centrality of religious beliefs vs. practices influences prejudice against atheists. *Frontiers in Psychology*, 6, Article 1352. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.01352>
- Indelicato, A. (2023). Attitudes towards religions: The impact of being out of the religious group. *Religions*, 14(10), Article 1218. <https://doi.org/10.3390/rel14101218>
- Jauk, E., Weigle, E., Lehmann, K., Benedek, M., & Neubauer, A. C. (2017). The relationship between grandiose and vulnerable (hypersensitive) narcissism. *Frontiers in Psychology*, 8, Article 1600. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.01600>
- Javed, F. (2023). Personality and life satisfaction among parents of children with intellectual disability: The mediating role of cognitive flexibility. *Pakistan Journal of Humanities and Social Sciences*, 11(4), 1589–1599. <https://doi.org/10.52131/pjhss.2023.v11i4.2074>
- Kaay, Z. (2021). The mediating role of cognitive flexibility in the effect of empathic tendency on teacher professionalism. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 8(1), 124–134. <https://doi.org/10.17220/ijpes.2021.8.1.167>
- Kandemir, F. (2016). *Umut-iyimserlik ve dindarlık ilişkisi* [Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi].
- Karslı, F. (2024). Üniversite ğrencilerinde benlik saygısı ile intihar olasılığı arasındaki ilişkide öz nefretin aracı rolü. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(3), 373–386. <https://doi.org/10.26559/mersinsbd.1432255>
- Kartopu, S. (2013). Narsisizmin dindarlık eğilimleriyle ilişkisi: Gümüşhane niversitesi rneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(6), 625–649. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS1764>
- Kaya, M. (1998). *Din eğitiminde iletişim ve dini tutum*. Ett Yayınları.
- Kılıkaya, S., Uar, N., & Nazlıgl, M. (2021). A systematic review of the association between parenting styles and narcissism in young adults: From Baumrind’s perspective. *Psychological Reports*, 126(2), 620–640. <https://doi.org/10.1177/00332941211041010>
- Krişan, Z., & Johar, O. (2015). Narcissistic rage revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 108(5), 784–801. <https://doi.org/10.1037/pspp0000013>
- Lamkin, J., Clifton, A., Campbell, W. K., & Miller, J. D. (2014). An examination of the perceptions of social network characteristics associated with grandiose and vulnerable narcissism. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 5(2), 137–145. <https://doi.org/10.1037/per0000024>
- Lang, Y., Zhang, H.-Y., Liu, J., & Zhang, X. (2022). Narcissistic enough to challenge: The effect of narcissism on change-oriented organizational citizenship behavior. *Frontiers in Psychology*, 12, Article 792818. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.792818>
- Lee, J. (2024). Social anxiety and social networking service addiction proneness among university students: A moderated mediation model of narcissism and gender. *PLoS ONE*, 19(6), Article e0304741. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0304741>
- Lee-Rowland, L. M., Barry, C. T., Gillen, C. M., & Hansen, L. E. (2016). How do different dimensions of adolescent narcissism impact the relation between callous-unemotional traits and self-reported aggression? *Aggressive Behavior*, 43(1), 14–25. <https://doi.org/10.1002/ab.21658>
- Lubis, S. H., & Sianipar, A. J. (2021). How religious tolerance can emerge among religious people: An investigation on the roles of intellectual humility, cognitive flexibility, and trait aggressiveness. *Asian Journal of Social Psychology*, 25(2), 276–287. <https://doi.org/10.1111/ajsp.12493>

- Martin, M. M., & Rubin, C. M. (1995). The Cognitive Flexibility Scale: Three validity studies. *Communication Reports*, 11(1), 1–9. <https://doi.org/10.1080/08934219809367680>
- McCann, R. M., & Webb, M. (2012). Enduring and struggling with God in relation to traumatic symptoms: The mediating and moderating roles of cognitive flexibility. *Psychology of Religion and Spirituality*, 4(2), 143–153. <https://doi.org/10.1037/a0026404>
- Miller, J. D., Campbell, W. K., Young, D. L., Lakey, C. E., Reidy, D. E., Zeichner, A., ... et al. (2009). Examining the relations among narcissism, impulsivity, and self-defeating behaviors. *Journal of Personality*, 77(3), 761–794. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2009.00564.x>
- Miller, J. D., Few, L. R., Wilson, L., Gentile, B., Widiger, T. A., MacKillop, J., ... et al. (2013). The Five-Factor Narcissism Inventory (FFNI): A test of the convergent, discriminant, and incremental validity of FFNI scores in clinical and community samples. *Psychological Assessment*, 25(3), 748–758. <https://doi.org/10.1037/a0032536>
- Miller, J. D., Lynam, D. R., & Campbell, W. K. (2014). Measures of narcissism and their relations to DSM-5 pathological traits. *Assessment*, 23(1), 3–9. <https://doi.org/10.1177/1073191114522909>
- Miller, J. D., Lynam, D. R., Vize, C., Crowe, M., Sleep, C., Maples-Keller, J. L., ... et al. (2017). Vulnerable narcissism is (mostly) a disorder of neuroticism. *Journal of Personality*, 86(2), 186–199. <https://doi.org/10.1111/jopy.12303>
- Muñoz-García, A., & Villena-Martínez, M. (2020). Sustainable behavior among Spanish university students in terms of dimensions of religion and spirituality. *Sustainability*, 12(2), Article 470. <https://doi.org/10.3390/su12020470>
- Musetti, A., La Marca, L., Di Grazia, V., Terrone, G., Santoro, A., Cerea, S., ... et al. (2022). Vulnerable narcissism and problematic social networking sites use: Focusing the lens on specific motivations for social networking sites use. *Healthcare*, 10(9), Article 1719. <https://doi.org/10.3390/healthcare10091719>
- Nair, A. S., Abraham, A., Mamachan, M., Basheer, S., Jacob, F., Nair, N. S., ... et al. (2022). Cognitive flexibility and Big Five personality traits of college students. *International Journal of Research Publication and Reviews*, 3(12), 2486–2489. <https://doi.org/10.55248/gengpi.2022.31281>
- Ng, H. K. S., Cheung, R. Y. H., & Tam, K. P. (2014). Unraveling the link between narcissism and psychological health: New evidence from coping flexibility. *Personality and Individual Differences*, 70, 7–10. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.06.010>
- Ok, . (2011). Dini tutum leği: Ölçek geliştirme ve geçerlik alışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 529–549. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uider/issue/9204/115434>
- Oliver, E. J. (2023). Narcissism and intimate partner violence: A systematic review and meta-analysis. *Trauma, Violence, & Abuse*, 25(3), 1871–1884. <https://doi.org/10.1177/15248380231196115>
- Orhan, G. (2014). *Narsisizm etiyolojisi ve dindarlık ilişkisi* [Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi].
- Orth, U., & Luciano, E. C. (2015). Self-esteem, narcissism, and stressful life events: Testing for selection and socialization. *Journal of Personality and Social Psychology*, 109(4), 707–721. <https://doi.org/10.1037/pspp0000049>
- zel, İ. (2014). Dindarlarda narsizm: Yksek din eğitimi alan ğrenciler zerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(32), 310–327. <https://doi.org/10.17719/jisr.201432223>

- zer, İ. (2023). The role of loneliness, cognitive flexibility, and interpersonal problem-solving in predicting Dark Triad personality of university students. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(1), 171–185. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.1095652>
- Park, J., & Moghaddam, B. (2017). Impact of anxiety on prefrontal cortex encoding of cognitive flexibility. *Neuroscience*, 345, 193–202. <https://doi.org/10.1016/j.neuroscience.2016.06.013>
- Pierro, R., Costantini, G., Fanti, E., Sarno, M., Preti, E., Madeddu, F., ... et al. (2022). Measurement invariance of the Pathological Narcissism Inventory and multimethod examination of narcissistic presentations in community and clinical samples. *Assessment*, 30(5), 1391–1406. <https://doi.org/10.1177/10731911221101367>
- Pierro, R., Mattavelli, S., & Gallucci, M. (2016). Narcissistic traits and explicit self-esteem: The moderating role of implicit self-view. *Frontiers in Psychology*, 7, Article 1815. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01815>
- Rademacher, L., Kraft, D., Eckart, C., & Fiebach, C. J. (2022). Individual differences in resilience to stress are associated with affective flexibility. *Psychological Research*, 87(6), 1862–1879. <https://doi.org/10.1007/s00426-022-01779-4>
- Raharjo, A. (2023). Humility research trend in one decade (2013–2023) and future research directions: Bibliometric analysis. *Proceedings of the International Conference of Psychology Students*, 4(1), 248–257. <https://doi.org/10.58959/icpsyche.v4i1.42>
- Rosenthal, S. A., & Pittinsky, T. L. (2006). Narcissistic leadership. *The Leadership Quarterly*, 17(6), 617–633. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2006.10.005>
- Rydz, E., & Stawarz, D. (2022). Transgressive behaviours and readiness to engage in interreligious dialogue in young adulthood. *Religions*, 13(12), Article 1194. <https://doi.org/10.3390/rel13121194>
- Samuel, D. B., & Widiger, T. A. (2008). Convergence of narcissism measures from the perspective of general personality functioning. *Assessment*, 15(3), 364–374. <https://doi.org/10.1177/1073191108314278>
- Samuel, D. B., Lynam, D. R., Widiger, T. A., & Ball, S. A. (2012). An expert consensus approach to relating the proposed DSM-5 types and traits. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 3(1), 1–16. <https://doi.org/10.1037/a0023787>
- Sherman, E. D., Miller, J. D., Few, L. R., Campbell, W. K., Widiger, T. A., Crego, C., ... et al. (2015). Development of a Short Form of the Five-Factor Narcissism Inventory: The FFNI-SF. *Psychological Assessment*, 27(3), 1110–1116. <https://doi.org/10.1037/pas0000144>
- Spiro, R. J., Feltovich, P. J., Jacobson, M. J., & Coulson, R. L. (2012). Cognitive flexibility, constructivism, and hypertext: Random access instruction for advanced knowledge acquisition in ill-structured domains. In T. M. Duffy & D. H. Jonassen (Eds.), *Constructivism and the technology of instruction: A conversation* (pp. 57–75). Lawrence Erlbaum Associates.
- Stefanova, V. P. (2024). Grandiose narcissism associates with higher cognitive performance under stress through more efficient attention distribution: An eye-tracking study. *PLoS ONE*, 19(5), Article e0302644. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0302644>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Boston: Pearson.
- Tfekibaşı, S., & şahin, M. (2020). Investigation of the relationship between cognitive flexibility levels and personal features of university students. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 7(2), 142–151. <https://doi.org/10.17220/ijpes.2020.02.013>

- Ulloque, M. M., Villalba, S. D., Foscarini, G. N., Quinteros, S. M., Calzadilla-Núñez, A., Reyes-Reyes, A., ... et al. (2023). Family functioning as an explanatory factor of empathic behavior in Argentine medical students. *Behavioral Sciences*, 13(5), Article 356. <https://doi.org/10.3390/bs13050356>
- Vida, D., Lng, A., fra, E., Kemny, V., Czibor, A., Csap, G., & Bandi, S. A. (2022). *In the mind of Narcissus: The mediating role of emotional regulation in the emergence of distorted cognitions* [Preprint]. ResearchSquare. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-1741792/v1>
- Walker, S. L., Double, K. S., & Birney, D. P. (2021). The complicated relationship between the Dark Triad and emotional intelligence: A systematic review. *Emotion Review*, 13(3), 257–274. <https://doi.org/10.1177/17540739211014585>
- Wang, Y., Yan, X., Liu, L., Lu, X., Luo, L., & Ding, X. (2024). The influence of vulnerable narcissism on social anxiety among adolescents: The mediating role of self-concept clarity and self-esteem. *International Journal of Mental Health Promotion*, 26(6), 429–438. <https://doi.org/10.32604/ijmhp.2024.050445>

KATKI ORANI CONTRIBUTION RATE	AIKLAMA EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR CONTRIBUTORS
Fikir ve Kavramsal rg <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Muhammed Kadir DUMAN Fatmetl Zehra GLDAş
Tasarım <i>Design</i>	Yöntem ve araştırma desenini tasarlamak <i>To design the method and research design.</i>	Muhammed Kadir DUMAN Fatmetl Zehra GLDAş
Literatür Tarama <i>Literature Review</i>	alışma için gerekli literatürü taramak <i>Review the literature required for the study</i>	Muhammed Kadir DUMAN Fatmetl Zehra GLDAş
Veri Toplama ve İşleme <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlemek ve raporlaştırmak <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Muhammed Kadir DUMAN Fatmetl Zehra GLDAş
Tartışma ve Yorum <i>Discussion and Commentary</i>	Elde edilen bulguların değerlendirilmesi <i>Evaluation of the obtained finding</i>	Muhammed Kadir DUMAN Fatmetl Zehra GLDAş
Destek ve Teşekkür Beyanı/ Statement of Support and Acknowledgment		
Bu alışmanın yazım srecinde katkı ve/veya destek alınmamıştır. <i>No contribution and/or support was received during the writing process of this study.</i>		
atışma Beyanı/ Statement of Conflict		
Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal atışması yoktur. <i>Researchers do not have any personal or financial conflicts of interest with other people and institutions related to the research.</i>		
Etik Kurul Beyanı/ Statement of Ethics Committee		
Bu araştırma, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Etik Kurulunun 25.12.2024 tarihli ve E-88012460-050.04-416211 sayılı kararı ile yürütülmüştür. <i>This research was conducted with the decision of Erzincan Binali Yıldırım University Ethics Committee dated 25.12.2024 and numbered E-88012460-050.04-416211.</i>		

Bu eser [Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) ile lisanslanmıştır.